

Bepplantingsplan, Tempelweg/ Melksteeg

Inrichtingsplan

Projectcode: PA18PELLE
Naam: Dhr. R. Pelleboer
Straat: Oostendorperstraatweg 29
Postcode, plaats: 8081 RJ Elburg

Opsteller plan: Eward Timmerman
Datum: 29-1-2018
Versie Def.

Inrichtingsplan

Dhr. R. Pelleboer is bezig met een ruimtelijke ontwikkeling in het buitengebied van de gemeente Elburg. Om te voldoen aan de planologische procedure vraagt de gemeente Elburg onder anderen voor een landschappelijke inpassing van deze ruimtelijke ontwikkeling en het versterken van het landschap. Dhr. Pelleboer heeft Stichting Landschapsbeheer Gelderland gevraagd hiervoor een passend advies uit te brengen dat aan te sluiten op het historische boeren erf (zie bijlage 1). Dit plan is een samensmelting van een drietal ontwerpprincipes en uitgangspunten. Zo heeft de erfadviseur in dit plan de analyse van het landschap in het plangebied (Kampenlandschap, zie bijlage 2) en de bijbehorende cultuurhistorische principes gekoppeld. Uiteraard is er gekozen voor de aanplant van inheemse, lokaal passende boom- en struiksoorten.

De bestaande structuren op de dek zandrug worden versterkt en er wordt aansluiting gezocht bij de omringende 'groene' erven. Een belangrijke groen structuur is de bomenrij/singel langs de buitenzijde van het perceel, deze zal versterkt worden (aanbrengen van meer gelaagdheid en variatie). Het erf wordt omzoomd met een haagstructuur. De doorzichten naar het achterliggende landschap blijven deels behouden, door het creëren van doorkijkjes in de lijnvormige beplantingen. De haagstructuur rond het erf gaat in westelijke richting over in een robuuste vrij uitgroeende haag. Ten oosten van het erf wordt een collectie boomgaard aangeplant (een boomgaard met zeldzame historische rassen). De verschillende haagstructuren zorgen voor een natuurlijke scheiding tussen erf en de omliggende graslandpercelen. Verspreid op het erf worden enkele beeldbepalende bomen aangeplant. Zo ontstaat er een mooie gelaagdheid op het erf.

Leeswijzer

In het plan wordt per aan te leggen landschapselement een korte toelichting gegeven op de cultuurhistorische waarde van dit element op het erf. Daarnaast is er een uitwerking gemaakt resulterend in een lijst van aan te leggen soorten en aantallen. Ten aanzien van de uitvoering, wil ik u wijzen op onze website www.landschapsbeheergelderland.nl waar, naast aanleg, ook de beheeraspecten (zie bijlage 3) van de diverse landschapselementen middels instructiefilmpjes te zien zijn.

Beplanting

Het plan omvat de volgende landschapselementen;

- Knip- en scheerheggen [nr. 1,2,3,4,5,6]
- Vrij uitgroeende struweelhaag [nr. 7]
- Solitaire boom, laanboom of bomengroep [nr. 8,9,10,11,12,13,14]
- Houtwal en houtsingel [nr. 15]
- Hoogstamboomgaard [nr. 16]

1. Knip- en scheerheg

Op uw erf

Natuurlijke scheiding tussen erf en weide, westelijke en noordelijke erfgrens beplanten

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 75 Meter
Plantwijze	: 4 stuks per meter
Aantal	: 300
Soort	: Gewone beuk
Maat	: 60- 80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	: Minimaal 0,5 meter uit de eigendomsgrens planten

Cultuurhistorische waarde

Knip- en scheerheggen zijn al eeuwen te vinden in het Nederlandse cultuurlandschap. Deze lijnvormige landschapselementen kennen een sterke samenhang met het omringde landschap. Nabij boerderijen en rondom boomgaard en moestuin waren veelal de heggen te vinden. Vaak diende de heggen als eigendoms- of perceelsscheiding. De doornige heg had daarnaast ook nog een belangrijke veekerende functie.

Langs de rivieren dienden de heggen om de waterstroom bij overstromingen te remmen en te verdelen, zodat het vruchtbare slib kon bezinken.

Inmiddels zien we dat veel heggen bedreigd worden.

Veel heggen zijn uit het landschap verdwenen door de komst van prikkeldraad, de ruilverkavelingen en achterstallig onderhoud. Alle redenen om de heg weer terug te brengen in het landschap. Heggen zijn namelijk nog altijd functioneel als windscherm en als veekering, ook bij hoge rivierwaterstanden zorgen ze voor een permanente afrastering. Daarnaast houden ze de grond vast en dragen ze bij aan een goede waterhuishouding. Ook veel dieren hebben profijt van de aanwezigheid van een heg. Vogels gebruiken het als broedplaats; veel kleine zoogdieren vinden er voedsel en een schuilplaats en voor vleermuizen is een haag erg belangrijk als oriëntatiepunt.

Knip- en scheerheg

2. Knip- en scheerheg

Op uw erf

Voorzijde van het erf aanzetten met een haag.

Aanleg nieuw element

Locatie	:	Zie ontwerpkaart
Lengte	:	40 Meter
Plantwijze	:	4 stuks per meter
Aantal	:	160 Stuks
Soort	:	Gewone beuk
Maat	:	60 -80 cm lengte
Aanleg en beheer	:	Zie informatievellen in de bijlage
Overig	:	Minimaal 0,5 meter uit de eigendomsgrens planten

3. Knip- en scheerheg

Op uw erf

Natuurlijke scheiding tussen erf boomgaard en weide, oostelijke en noordelijke erfgrans beplanten

Aanleg nieuw element

Locatie	:	Zie ontwerpkaart
Lengte	:	70 Meter
Plantwijze	:	4 stuks per meter
Aantal	:	280 Stuks
Soort	:	Gewone beuk
Maat	:	60 -80 cm lengte
Aanleg en beheer	:	Zie informatievellen in de bijlage
Overig	:	Minimaal 0,5 meter uit de eigendomsgrens planten

4. Knip- en scheerheg

Op uw erf

Haag rond de hoogstamboomgaard

Aanleg nieuw element

Locatie	:	Zie ontwerpkaart
Lengte	:	85 Meter
Plantwijze	:	4 stuks per meter
Aantal	:	340 Stuks
Soort	:	Gewone beuk
Maat	:	60 -80 cm lengte
Aanleg en beheer	:	Zie informatievellen in de bijlage
Overig	:	Minimaal 0,5 meter uit de eigendomsgrens planten

5. Knip- en scheerheg

Op uw erf

Haag rond de parkeerplaats

Aanleg nieuw element

Locatie	:	Zie ontwerpkaart
Lengte	:	30 Meter
Plantwijze	:	4 stuks per meter
Aantal	:	120 Stuks
Soort	:	Gewone beuk
Maat	:	60 -80 cm lengte
Aanleg en beheer	:	Zie informatievellen in de bijlage
Overig	:	Minimaal 0,5 meter uit de eigendomsgrens planten

6. Knip- en scheerheg

Op uw erf

Haag rond paardenbak

Aanleg nieuw element

Locatie	:	Zie ontwerpkaart
Lengte	:	80 Meter
Plantwijze	:	4 stuks per meter
Aantal	:	320
Soort	:	haagbeuk
Maat	:	60- 80 cm lengte
Aanleg en beheer	:	Zie informatievelen in de bijlage
Overig	:	Minimaal 0,5 meter uit de eigendomsgrens planten

7. Struweelhaag

Op uw terrein

Langs de wegzijde van de westelijke weide een vrij uit groeiende haag planten, met behoud van enkele zichtlijnen naar het achterliggende landschap. Vrij houden van de toegangsweg naar de weide.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 40 meter
Plantrijen	: 1 Plantrijen
Plantwijze	: 2 stuks per meter
Aantal	: 80
Soort	: 20 x Eenstijlige meidoorn 15 x krent 20 x hazelaar 10 x grauwe wilg 10 x vlier 5 x wilde appel
Maat	: 60 - 80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	: Minimaal 0,5 meter uit de eigendomsgrens planten

Cultuurhistorische waarde

Gelderland kent een grote diversiteit aan lijnvormige landschapselementen, waaronder de vrij uitgroeiende haag en de struweelhaag.

De vrij uitgroeiende haag bestaat uit een enkele rij struiken die vrijuit kunnen groeien en de struweelhaag bestaat uit meerdere rijen. De functie van deze hagen was perceelsscheiding en veekering, daarom bestonden de hagen vroeger voornamelijk uit doornsoorten. Soms werden ook nog wat andere struiken en bomen in de haag aangeplant, denk hierbij aan hondsroos, sleedoorn, braam, wilg, eik of es. De hagen boden beschutting voor het vee en zorgden voor gebruikshout. Door de komst van het prikkeldraad, de schaalvergroting en de ruilverkavelingen zijn veel van deze elementen verdwenen. Vaak worden de termen heggen en hagen door elkaar gebruikt, en regionaal hebben ze soms verschillende betekenissen. De term heg gebruiken we voor strak geschoren elementen, de term haag gebruiken we voor de meer breed en hoog uitgroeiende elementen. Soms is er sprake van speciale beheervormen zoals bij het leggen of vlechten van hagen. Hagen hebben een grote natuurwaarde. Ze zijn vaak een schuilplaats voor veel vogels en kleine zoogdieren en vergroten daardoor de landschappelijke en ecologische variatie.

Struweelhaag

8. Solitaire boom

Op uw terrein

Twee bomen als poortwachter bij de entree van het erf (zorg voor voldoende doorrij ruimte).

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: Nvt
Breedte	: Nvt
Plantwijze	: Geef de bomen de ruimtePlantafstand 10 meter
Aantal	: 2 stuks
Soort	: 2 x Gewone beuk
Maat	: 10-12 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	: Minimaal 2 meter uit de eigendomsgrens planten

Cultuurhistorische waarde

Een solitaire boom of bomengroep werd regelmatig in het weiland aangeplant als schaduw voor het vee of om het landschappelijke beeld compleet te maken. Ook werd een solitaire boom regelmatig op de hoek van het perceel aangeplant als afbakening (grensboom). Verder vindt men ook regelmatig solitaire bomen rondom het huis. Veel boomsoorten hadden een functie. Zo werd een walnoot vaak in de buurt van de keuken aangeplant omdat de walnoot muggen en vliegen weert en ook zorgde voor schaduw.

Laanbomen kennen een historische functie op bijvoorbeeld landgoederen en grotere boerderijen en buitenplaatsen als onder andere aankleding van wandellanen. Door deze aanplant ontstond er schaduw op het wandelpad. De welgestelde bewoners konden op deze manier geriefelijk wandelen zonder dat men werd gebruid door de zon. Iets wat in die dagen als teken van armoede werd gezien. De statigheid van een rij laanbomen werd door het gebruik van speciale soorten bomen versterkt.

Solitaire boom

9. Solitaire boom

Op uw terrein

Twee Rode beuken als poortwachter bij de officiële opgang naar de woning/ voordeur.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: Nvt
Breedte	: Nvt
Plantwijze	: Geeft de bomen de ruimte, minimaal 8 meter uit bebouwing
Aantal	: 2 stuks
Soort	: 2x Rode beuk
Maat	: 10-12 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage
Overig	: Minimaal 2 meter uit de eigendomsgrens planten

10. Solitaire boom

Op uw terrein

Een walnoot op de scheiding met het voor- en achtererf (zorgt voor schaduw en weert vliegen)

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: Nvt
Breedte	: Nvt
Plantwijze	: Geeft de bomen de ruimte, minimaal 8 meter uit bebouwing
Aantal	: 1 stuks
Soort	: 1 x Gewone beuk
Maat	: 10-12 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage
Overig	: Minimaal 2 meter uit de eigendomsgrens planten

11. Solitaire boom

Op uw terrein

Een beeldbepalende boom op het achtererf (goed uitrasteren ivm vraat van het vee).

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: Nvt
Breedte	: Nvt
Plantwijze	: Geeft de bomen de ruimte, minimaal 8 meter uit de fruitbomen planten
Aantal	: 1 stuks
Soort	: 1 x walnoot
Maat	: 10-12 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	: Minimaal 2 meter uit de eigendomsgrens planten

12. Bomengroep

Op uw terrein

In de zuidwestelijke punt een boomgroep planten.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: Nvt
Breedte	: Nvt
Plantwijze	: Geeft de bomen de ruimte
Aantal	: 3 stuks
Soort	: 1 x Zomer linde 2 x zoete kers
Maat	: 10-12 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	: Minimaal 2 meter uit de eigendomsgrens planten

13. Solitaire boom

Op uw terrein

Beeldbepalende boom tegen de westelijke eigendomsgrens planten

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: Nvt
Breedte	: Nvt
Plantwijze	: Geeft de bomen de ruimte, minimaal 10 meter uit de singel planten
Aantal	: 1 stuks
Soort	: 1 x zomereik
Maat	: 10-12 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage
Overig	: Minimaal 2 meter uit de eigendomsgrens planten

14. Solitaire boom

Op uw terrein

Beeldbepalende boom in de weide achter de woning (goed uitrasteren ivm vraat vee)

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: Nvt
Breedte	: Nvt
Plantwijze	: Geeft de bomen de ruimte
Aantal	: 1 stuks
Soort	: 1 x zomer linde
Maat	: 10-12 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage
Overig	: Minimaal 2 meter uit de eigendomsgrens planten

15. Houtsingel

Op uw terrein

Langs de noordelijke kavelgrens staat al wat opgaande beplanting, deze verder versterken (in zuidelijke en westelijke richting). Exoten zoveel mogelijk verwijderen en creëren van een natuurlijke opbouw van het elementen (mantel-zoom vegetatie). Het is wenselijk om langs de zonkant nog een rij beplanting voor langs te planten.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 215 meter
Plantrijen	: 1 rij bij planten (1.50 tussen de rij)
Plantwijze	: Plantafstand 1.50
Aantal	: 150
Soort	: 15 x zwarte els (175 - 220 cm) 15 x krent 15 x vlier 15 x Gelderse roos 20 x zwarte els 25 x hazelaar 20 x Eenstijlige meidoorn 15 x lijsterbes 10 x hondsroos
Maat	: 60 -80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage
Overig	: Minimaal 0,5 meter uit de eigendomsgrens planten

Cultuurhistorische waarde

Een houtwal is een lijnvormig door de mens opgeworpen zandlichaam waarop bomen en/of struiken groeien. De wallen dienden vroeger om vee binnen of wild buiten het omgeven gebied te houden. Houtwallen werden ten tijde van de ontginningen (middeleeuwen) op de hogere zandgronden aangelegd. Langs houtwallen vind je vaak aan één of beide zijden greppels. Deze werden gegraven om met de vrijkomende grond de wal op te kunnen werpen. De wallen waren tussen de 50 en 100 cm hoog.

Een houtsingel is een lijnvormige aanplant van bomen en/of struiken van 4 tot maximaal 20 meter breed.

Houtsingels lijken veel op houtwallen. Er is echter geen sprake van een opgeworpen wal. Houtsingels werden vooral op de lagere zandgronden aangelegd, meestal parallel aan sloten. De singels leverden brand- en geriefhout, waaraan in het gemengde bedrijf grote behoefte was. Omdat de boer verschillende diktes hout nodig had, werd een hakhoutbeheer gevoerd. Door de komst van prikkeldraad, de schaalvergroting en ruilverkavelingen zijn vele kilometers van deze elementen verdwenen. De houtwal en houtsingel hebben landschappelijk en ecologisch een belangrijke verbindende functie. Ze zijn tevens van belang voor vleermuizen om zich te oriënteren en als

Houtsingel

verbindingszone voor fauna. Bij de houtwal zorgt met name de wal voor extra ecologische waarde door de variatie in nat-droog en warm-koud.

16. Hoogstamboomgaard

Op uw terrein

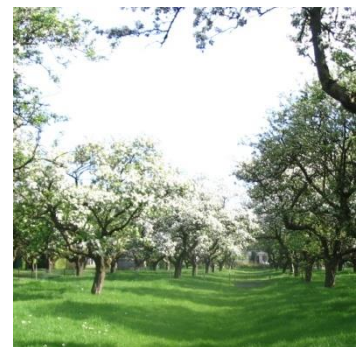
In de weide ten zuiden van de woningen een boomgaardje aanleggen. Het betreft hier een collectie boomgaard voor meer informatie omtrent de collectieboomgaard zie bijlage 4

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 60 meter
Breedte	: 40 meter
Plantwijze	: Plantafstand 8 - 10 meter
Aantal	: 11
Rassen	: Zie rasantabel
Maat	: hoogstam
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	:

Cultuurhistorische waarde

Al vele eeuwen wordt in Nederland fruit geteeld in hoogstamboomgaarden. Aanvankelijk waren het vooral kloosters, kastelen en landgoederen. Eind 19de eeuw begon een grote uitbreiding aan fruitboomgaarden. Onder invloed van de landbouwcrisis stapten veel agrariërs in het rivierengebied over van graanteelt naar hoogstamfruit. Een groot voordeel van het hoogstamfruit was dat er dieren onder konden grazen. Vanaf 1950 is het areaal aan hoogstamboomgaarden flink achteruit gegaan, vanwege de opkomst van de moderne fruitteelt (laagstam). Hoogstamboomgaarden hebben een grote ecologische waarde. Ze leveren nestgelegenheid aan allerlei vogels. De steenuil is een soort die graag broedt in holle takken van fruitbomen. Een heg om de boomgaard als windsingel vergroot de natuurwaarde van de boomgaard.

Hoogstamboomgaard

Rassentabel

ent-code	Oranjelijst	naam	jaar
Appel			
A 15-007	Canada Reinette Gris	Reinette de Canada Grise (Luten, Zuidwolde)	1868
A 15-036	Winter Banana	Winter Banana (Houtman, Middem-beemster)	1890
A 11-013	Bloemeezoet	Zoete Bloemée (Bloemeezoet) (Bogchelman, Vorden-Medler)	1868
A 06-069	Present van Engeland	Present van Engeland (Oene, IJsseldal)	1863
A 14-003	Nel Guin	Nel guin (Court pendu Gris) (Lijftogt, Ruurlo)	1758
A 15-042	Dubbele Zure Paradijs	Dubbele Zure Paradijs-appel (Luten, Zuidwolde)	1758
A 01-031	Koningszuur	Engelse Bellefleur (Koningszuur), Klomp, Loenen	1840
Peer			
P 12-045	Beurre d'Anjou	Beurré d'Anjou'Red'	1868
P 08-040	Beurre Superfin	Beurré Superfin	1887
Pruim			
	Dubbele Boere Witte	Dubbele Boere Witte	1768

Plantsoenlijst landschappelijke inrichting

Onderstaande plantsoenlijst omvat de beplanting die nodig is om het voorgestelde plan uit te voeren.

Dhr. R. Pelleboer	PA18PELLE		
Nederlandse naam		Maat	Aantal
Bosplantsoen 2 jarig 60-80			
Zwarte els	Alnus glutinosa	60-80	20
Krent	Amelanchier lamarckii	60-80	30
Haagbeuk	Carpinus betulus	60-80	320
Hazelaar	Corylus avellana	60-80	45
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna	60-80	40
Beuk (groen)	Fagus sylvatica	60-80	1300
Wilde appel	Malus sylvestris	60-80	5
Vuilboom	Rhamnus frangula	60-80	10
grauwe wilg	salix cinerea	60-80	10
Vlier	Sambucus nigra	60-80	25
Lijsterbes	Sorbus aucuparia	60-80	15
Gelderse roos	Viburnum opulus	60-80	15
Veren			
Zwarte els (tbv knot)	Alnus glutinosa	175-200	15
Boompalen			
Boompalen	Onbehandeld	8x250	11
Laanbomen			
Walnoot	Juglans regia	10-12	1
Zomereik	Quercus robur	10-12	1
Zomerlinde	Tilia platyphyllos	10-12	2
Zoete kers	Prunus avium	10-12	2
Beuk (Groen)	Fagus sylvatica	10-12 mk	3
Beuk (rode)	Fagus sylvatica 'Purpurea'	10-12 mk	2
Fruitbomen			
Aanleg van een collectie boomgaard is afgestemd met de eigenaar en valt buiten deze plantsoenlijst (zij bijlage 4)			

Soorten kunnen in overleg met SLG/ Gemeente Elburg worden gewijzigd.

Plankaart

Bijlage 1 Boerenerven

Traditioneel gebruik

Van oudsher stonden boerderijen en boerenerven in dienst van de agrarische bedrijfsvoering. Alles wat te vinden was op en rond het erf had een functie. Nut ging altijd voor sier en niets was toevallig.

De boerenerven verschillen per regio. De grondsoort en de oorspronkelijke agrarische bedrijfsvoering had grote invloed op de inrichting van het erf en de keuze van bomen en struiken. Maar ook de godsdienst drukte onbewust een stempel op het erf. Katholieke erven in het rivierengebied stonden vol bloemen, terwijl in de protestantse gebieden van de achterhoek het erf veel eenvoudiger was ingericht, zonder uitbundige bloemen.

Opbouw van een boerenerf

Ook de taakverdeling tussen de boer en boerin heeft een belangrijke invloed gehad op de traditionele erfinrichting. De taken waren duidelijk verdeeld en daarmee de grond rondom de boerderij ook. De vrouw had de verantwoordelijkheid over het woongedeelte, het daar dichtbij liggende terrein met de bleek, de moestuin, de huisweide, eventueel de siertuin met bloemperken en de boerenboomgaard. Op de boerderij werd dat meestal "voor" genoemd en "voor" was het domein van de boerin. Voor deze delen van het boerenerf was een goede zichtbaarheid vanuit het woonhuis vereist, omdat in de boomgaard bijvoorbeeld de jonge kalveren liepen, die extra aandacht nodig hadden.

De man had de verantwoordelijkheid voor de dieren, de wagens, de werktuigen en het bedrijfs gedeelte. Kortom, hij had de zorg voor "achter".

"Voor" is van oorsprong meestal een stuk groener dan "achter". Voor staan de meeste bloemen, struiken en bomen. Ook speelde aan de voorkant het laten zien dat het goed ging, een belangrijke rol. Daarom werden daar later parkbomen zoals de treurbeuk, de paardekastanje, de rode beuk, (lei)linden en sierstruiken, kortom, de wat meer luxe soorten, aangeplant. Het voorste deel van het boerenerf was meer gericht op het gezin en had een bepaalde beslotenheid.

Aan de achterkant moest men ruimte hebben om met paard en wagen te manoeuvreren en later met steeds groter wordende tractors. "Achter" stonden ook de schuren. De boer was er de hele dag te vinden. Hij hield zich bezig met het bewerken van het land, de verzorging van het vee óf met onderhoud en reparaties aan machines en bedrijfsgebouwen. "Achter" werden de zakelijke contacten met de omgeving afgehandeld, koop en verkoop van zaken vonden vooral daar plaats. Aan de achterkant lag ook de verbinding met de bij het bedrijf behorende percelen.

De beplanting aan de achterkant bestond meestal uit bomen en struiken die ook in de omgeving voorkwamen. De beplanting achter was hoog, los en afwisselend en bestond uit singelachtige beplantingen. Ook kwamen vaak solitaire bomen voor.

Voor en achter worden nog altijd door een denkbeeldige lijn tussen de verschillende gebouwen van elkaar gescheiden. Deze lijn kan globaal over het gehele erf worden doorgetrokken, waardoor de functionele scheiding tussen wonen en werken goed zichtbaar wordt.

Variatie

Vanwege de functionaliteit van veel landschapselementen was er van oudsher veel beplanting op en rondom het erf aanwezig. Dit zorgde voor een grote variatie aan beplanting en beplantingsstructuren. Landschapsbeheer Gelderland streeft er dan ook naar deze structuren weer terug te brengen op erven, aan de hand van onze 4 lagen benadering. Dit houdt in dat we zowel kruiden, hagen, hoogstamfruit en singels met hoge bomen graag op erven zien. Dit vergroot de biodiversiteit en biedt veel kansen voor vogels en zoogdieren.

Bijlage 2 Gebiedskenmerken Kampenlandschap

Kenmerkende structuren zijn, de openheid op de akkercomplexen en het verdichten van het overige landschap door toevoeging van lanen, erf- en kavelbeplanting.

Algemeen

Kenmerkend voor hogere zandgronden zijn de kernen en een groot complex van oude bouwlanden bij het dorp. Scherpe overgang naar de lagere gebieden. Kenmerken van oude bouwlanden zijn de bolle ligging, grote open percelen met randbeplantingen (houtwallen), laanbeplantingen en steilranden.

Bebouwing

Kenmerkend voor de hogere zandgronden zijn de bebouwingslinten (tegenwoordig vaak kernen).

Grondgebruik

Bouwland.

Beplanting

Houtwallen, laanbeplanting, bosjes. Langs dreven (brede landwegen) en wegen: bomen zoals eiken, beuken, lindes en kastanjes. Hagen langs onverharde wegen. Geen beplanting op de enken.

Wat waar planten?

De meest voorkomende streekeigen boom- en struiksoorten voor de dekzandruggen en oude bouwlanden en de plek op het erf en in het landschap waar u ze het beste aan kunt planten.

Houtwal en houtsingel:

Zomereik aangevuld met ruwe berk en lijsterbes, en struiken zoals meidoorn, hazelaar, veldesdoorn, hondsroos, vuilboom, Gelderse roos en inheemse hulst langs een perceel.

n de omgeving van beken:

Grauwe wilg, zwarte els, authentieke zwarte populier en inlandse vogelkers.

Struweelhaag:

Gecombineerde doornenhaag van meidoorn, sleedoorn, egelantier en hondsroos als perceelsrand. Of een gemengde haag met hazelaar, vogelkers, Gelderse roos, veldesdoorn, rode kornoelje, meidoorn, sleedoorn, kardinaalsmuts en hondsroos.

Geriefhoutbosje:

Schietwilg, gewone es, inheemse zwarte populier, zwarte els, hazelaar en berk.

Knotbomen:

Schietwilgen en zwarte elzen in natte gebieden, zomereiken en gewone essen in drogere gebieden.

Hoogstamboomgaard:

Hoogstamfruitbomen met appel (Goudrenet, Notarisappel, Zoete Bloemée), peer (Clapps favourite, Beurré Hardy), pruim (Reine Claude, D'Anthan, Reine Victoria) omhaagd door meidoorn.

Haag rond of bij de voortuin:

Meidoorn, veldesdoorn, haagbeuk, liguster.

Haag rond of bij de fruitgaarde/moestuin:

Meidoorn of veldesdoorn.

Solitaire bomen op het erf:

Fruitbomen, zomereik, linde, tamme kastanje, berk, walnoot of kers (meikers).

Bijlage 3 Algemene plant informatie

Struiken en bosplantsoen

Algemeen

Dit zijn soorten die of in een rij of per oppervlakte beplant worden. De maat van het geleverde materiaal is doorgaans 60-100 cm hoog. Struiken planten we 1,25 x 1,25 meter uiteen. Bosplantsoen 1,50 x 1,50 meter. In de meeste gevallen krijgt u een gevarieerd sortiment. Er zitten dan wat boomvormers in en wat struikvormers. Met name de manier waarop de menging wordt uitgevoerd kan bepalend zijn voor een goed of minder goed resultaat.

Boomvormers:

Berk, Es, Els, Eik, Beuk, Esdoorn zijn boomvormers die ook in een beplanting met struiken kunnen voorkomen. De boomvormers dient men als ze gemengd worden geplant met struiken in het midden van een beplanting (niet aan de rand dus) aan te leggen.

Struikvormers:

Gelderse roos, Sleedoorn, Kardinaalsmuts, Hondсроos en Egelantier zijn soorten die aan de rand van een beplanting het beste resultaat leveren.

De Krent, Vuilboom, Hulst, Lijsterbes, Kornoelje en Hazelaar zijn de soorten die beter schaduw verdragen kunnen. Het is dan wel raadzaam om deze soorten in groepjes (wanneer mogelijk, 3-5 stuks) aan te planten.

Aanleg

De beplanting kan in verschillende verbanden aangeplant worden, in rijen, in driehoeksverband, in een wildverband enz. Voor alle verbanden geldt dat er in zwarte grond geplant dient te worden. Van tevoren ploegen, spitten of frezen is van groot belang. Daarnaast dient de grond onkruid vrij te zijn en na aanplant ook de eerste jaren onkruidvrij te blijven (gebruik geen gif aangezien de jonge aanplant hier sterk van te lijden heeft).

Het planten zelf kan vrij vlug uitgevoerd worden. Let op dat u niet te diep plant. De diepte is o.a. afhankelijk van de omvang van het wortelstelsel. Steek een gat, (houdt de grond op de schop), plaats het plantje zo dat alleen de wortels in het gat zitten. Gooi de grond weer in het gat, terwijl u het plantje vasthoudt. De grond iets aanduwen.

Onderhoud

De beplanting begint klein, na 2 tot 3 jaar echter zal de beplanting gesloten raakt (d.w.z. de takken van de beplanting elkaar raken) er moet worden gesnoeid.

Een beplanting van alleen struikvormers kunt u onderhouden om jaarlijks takken die problemen geven af te knippen. Ook is het mogelijk om dunningen uit te voeren, door struiken af te zetten. Zo kunnen de struiken zich ontwikkelen tot een mooie dichte, met kleurige bessen en bloemen, groene beplantingsvorm. Doet u daarna niks meer dan schieten bepaalde soorten door en wordt de beplanting hol van onderen. Er moet een verjonging plaatsvinden.

Verjonging, als de struiken mooi in sluiting zijn, kan plaatsvinden door bijvoorbeeld jaarlijks 1/4 deel af te zetten (niet te laag 15-20 cm). Na 4 jaar is de gehele beplanting dan verjongd. Dit afzetten kan het beste, evenals de dunningen in het najaar plaatsvinden.

Voor een beplanting met alleen boomvormers, wat op termijn dus bos dient te worden geldt dat de plantafstand groter is namelijk 1.50 x 1.50 meter en dat het daardoor de eerste jaren niet nodig is om te snoeien e.d. Wanneer de beplanting in sluiting komt, d.w.z. dat de kruinen van de bomen elkaar raken dan is het zaak om de zogeheten "blijvers" te kiezen. Met andere woorden welke bomen mogen groot en oud worden. Deze bomen moeten de ruimte krijgen om zich in goed te kunnen ontwikkelen, de bomen die rechtstreeks de blijvers hinderen kunnen verwijderd worden. Deze dunning moet verstandig uitgevoerd worden, haal niet teveel weg. Dit proces kan op de langere termijn nog eens uitgevoerd worden zodat de bomen die uiteindelijk moeten overblijven wederom meer ruimte krijgen.

Wilt u een beplanting krijgen van bomen met daaronder een struikenetage dan dient u de struiken/boompjes die u wilt behouden vrij te stellen door, wanneer de beplanting gesloten raakt, de omliggende beplanting af te zetten op 15-20 cm boven de grond. Laat de beplanting weer in sluiting komen en herhaal dan deze ingreep. Op deze manier krijgt u een mooie dichte beplanting met opgaande soorten. Dit snoeien kan het beste in het najaar plaats vinden.

Voor alle drie de beplantingsvormen geldt dat water geven en onkruidbestrijding in de eerste jaren van groot belang is. Ook is het belangrijk dat het vee of het wild niet bij de jonge beplanting kan komen. Tevens is het raadzaam om voor het juiste onderhoud de cursus landschappelijke beplantingen van Stichting Landschapsbeheer Gelderland te volgen.

Fruitbomen

Algemeen

Cultuurhistorisch bekeken stonden er altijd fruitbomen rond een boerderij, en dan altijd hoogstamvruchtbomen. Dit zijn geënte vruchtbomen - dit is een methode om fruitbomen te kweken - waarvan de kruin hoger is dan 1.80 meter. De entplaatsen zijn duidelijk te herkennen aan een verdikking op de stam met extra schorsvorming. Hoogstamvruchtbomen hebben relatief veel ruimte nodig om hun karakteristieke vorm te kunnen bereiken. Een plantafstand van minimaal 8 x 8 meter is dan wenselijk. De naam labels kunt u het beste (het eerste jaar) aan de boom laten zitten zodat u later nog weet wat waar staat. (de labels worden met de tijd wel vaal) Een schetsje biedt uitkomst.

Aanleg

Voor de aanleg van een nieuwe beplanting dient u de grond voor te bewerken, zodat de beplanting voorspoedig zal aanslaan. De bodem moet goed doorwortelbaar zijn en voldoende voedingsstoffen en vocht bevatten.

De plantplaats dient onkruidvrij gemaakt te zijn en een eventuele graszode moet worden weggestoken. Vervolgens graaft men een plantgat met de afmetingen van 70 x 70 x 70 cm. De onderkant van het plantgat net voor het planten even los spitten. Dan van de te planten boom eventuele lange of gebroken wortels terugsnijden en voorzichtig in het plantgat plaatsen.

De entplaatsen dienen altijd boven de grond te blijven na planten. Voor een goed resultaat is het belangrijk dat u wat zwarte grond of wat compost mengt met de vrijgekomen grond waarmee u het gat weer dichtgooit. Gebruik hiervoor geen mest of kunstmest. De grond een beetje aandrukken, niet te hard, u verdicht de grond, wat nadelig is voor de boom.

De boompaal plaats u (voordat de boom geplant wordt) aan de windzijde, meestal het zuidwesten. De paal zorgt er voor dat de boom niet om- of scheef waait. De boompaal hoeft niet verduurzaamd te zijn aangezien deze maar een drie tot vier jaar mee hoeft te gaan. De boom is dan echter sterk genoeg om het alleen te redden. De boompaal moet minimaal 75 cm in de grond komen te staan zodat er nog 1,50 a 1,75 meter boven de grond uit steekt. Denk aan kabels en leidingen!!!

De boomband in een achtvorm (niet te strak) rond de boom plaatsen en aan de paal vastspijkeren. De afstand tussen de boom en de paal ongeveer een voetbreedte (10-15 cm).

Bevestig de band aan de bovenkant van de paal. Wanneer u beschadiging door konijnen, muizen, katten of door maaimachines kunt verwachten dan dient u een zogeheten boomhuls om de stam te plaatsen. Dit is een vrij goedkope manier om uw bomen goed te beschermen.

Na plaatsing dient u de grond rond de boom vrij te houden van onkruid en gras.

Onderhoud

De eerste jaren na aanplant moet er goed voor de bomen gezorgd worden, Dit houdt in:

- Water geven in droge perioden. (2 x per week een grote hoeveelheid)
- Beschermen tegen vraat van geiten, paarden, konijnen, hazen enz door de bomen te omgazen of op een andere manier te beschermen (bedenk dat m.n. geiten op hun achterpoten kunnen staan en dus vrij hoog schade kunnen aanbrengen.
- Het snoeien van fruitbomen is geen gemakkelijke zaak, het is niet mogelijk om hier een volledige handleiding te geven. Het volgen van een speciale cursus kan raadzaam zijn. Deze wordt jaarlijks ook door Stichting Landschapsbeheer Gelderland verzorgd.

Heggen en Hagen

Algemeen

Door het regelmatig knippen van bepaalde boom- en struiksoorten kan er een haag ontstaan. Dit knippen zorgt ervoor dat er geen verticale groei plaatsvindt, en dat daardoor de beplanting dichter wordt. Soorten die gebruikt worden als haag zijn o.a. beuk, veldesdoorn, haagbeuk, taxus, hulst, mei- en sleedoorn en liguster. De hoogte van het plantmateriaal is doorgaans 60-100 cm.

De haag dient minimaal een op halve meter van de erfgrans geplant te worden. De plantafstand is doorgaans om de 25 cm, 4 per meter dus. Taxus en hulst kunnen om de 40 cm geplant worden (5 per 2 meter).

Aanleg

Graaf een geul langs een gespannen lijn van ongeveer 50 cm diep. Vul deze aan met compost of goede potgrond voor een betere groei. Verdeel eerst de planten langs de geul en plant ze vervolgens. Voor een mooie strakke haag kan het raadzaam zijn om de eerste jaren de haag tussen twee draden te laten opgroeien.

Knip direct na het planten 15-20 cm uit de kop van het plantje, dit stimuleert om sneller en breder te groeien. Liguster daarentegen kan men het beste direct na het planten tot 15 cm boven de grond afknippen (eenmalig), zo ontstaat een betere vertakte en dichtere haag.

Onderhoud

Een haag wordt bij voorkeur twee maal per jaar geknipt. Wanneer jaarlijks eenmaal wordt geknipt, wat de haag een wat ruwer voorkomen geeft, kan dit het beste na de langste dag gebeuren (eind juni). De hoofdgroei is dan al voorbij.

Knipt men twee maal dan zijn de maanden mei en september geschikt. Knip wanneer het bewolkt, niet te warm is. De uiteindelijke hoogte van de haag is afhankelijk van het knippen. Houdt daarbij het doel van de haag duidelijk in ogenschouw.

De eerste jaren na aanplant moet er goed voor de plantjes gezorgd worden, dit houdt in:

- Water geven in droge perioden. (2 x per week een grote hoeveelheid)
- Beschermen tegen vraat van geiten, paarden, koeien, konijnen enz. door de dieren minimaal 1 meter van de haag te houden.

Voor plantinstructie: www.landschapsbeheergelderland.nl

Bijlage 4 De Collectieboomgaard

Hoogstam boomgaard / Collectieboomgaard

Vanaf 1950 is het areaal aan hoogstamboomgaarden flink achteruit gegaan, vanwege de opkomst van de moderne fruitteelt (laagstam).

Hoogstamboomgaarden hebben een grote ecologische waarde. Ze leveren nestgelegenheid aan allerlei vogels. Insecten zijn voor mens en milieu heel nuttig; ze bestuiven de bloemen in de boomgaard en zorgen voor een ecologisch evenwicht. Daarnaast maken insecten een belangrijk deel uit van de ecologische kringloop op het erf. Een heg om de boomgaard als windsingel vergroot de natuurwaarde van de boomgaard.

Instandhouding van ons bio-cultureel erfgoed

Veel appel- en perenrassen waarvan men tot voor kort dacht dat ze niet meer bestonden, zijn de afgelopen twee decennia toch teruggevonden, met name in Gelderland, c.q. Oost-Nederland

Levend Erfgoed

De geschiedenis van fruitrassen gaat terug tot de tijd van de Grieken. De Romeinen namen hun kennis over en verspreidden die over Europa. Het is bekend dat er altijd al vele (verschillende) rassen waren, en mogelijk zijn de rassen van nu zelfs nog te herleiden tot die tijd.

Pas in de 17e eeuw beschreef Johann Hermann Knoop de rassen uitgebreid in zijn boekwerk 'Pomologie of Kennisse der Vruchten en bijzonder van de Appels en Peeren'. Met dit unieke werk in de hand konden appels en peren eindelijk gedetermineerd worden.

Oude rassen zijn waardevol

Veel oude rassen zijn inmiddels verdwenen en dat is zonde, want het gaat hier niet alleen om levend erfgoed. Oude rassen zijn vaak erg sterk. Door een collectieboomgaard aan te leggen met deze oude rassen, verzamel je veel erfelijke eigenschappen (genen). De oude rassen van toen kunnen van groot belang zijn voor het behoud van de gewassen van de toekomst. Nieuwe rassen kunnen via de oude eigenschappen resistent worden gemaakt tegen ziekten en plagen.

Wat is een collectieboomgaard?

Een collectieboomgaard bestaat uit de meest zeldzame, verloren gewaande fruitrassen. Deze rassen zijn door verschillende werkgroepen en liefhebbers na veel speurwerk herontdekt in enkele oude vooroorlogse boomgaarden. De genoemde rassenlijst is samengesteld door werkgroep Vergeten Fruitrassen en is erkend door het NFN - Stichting de Oerakker (*verbonden aan Wageningen University & Research*). Het betreft zeer oude en zeldzame fruitrassen.

Onderzoek

Bij de aanplant van de collectieboomgaard zal een plattegrond van de boomgaard gemaakt worden waarop de precieze plek van de individuele bomen is aangegeven. De collectie gaat namelijk deel uitmaken van een inmiddels al uitgebreide, goed gedocumenteerde totaal-collectie. Deze zal in de toekomst mogelijk onderdeel gaan uitmaken van een wetenschappelijk onderzoekprogramma, met als oogmerk om de betreffende rassen zo goed mogelijk te karakteriseren. Inmiddels zullen de te leveren bomen, met name wat juiste naam en nuttige eigenschappen van de betreffende rassen betreft, ook nu al

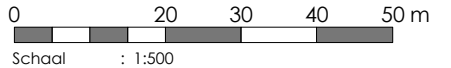
onderwerp van studie gaan vormen. Hieraan kan de collectiehouder een belangrijke bijdrage leveren.

- aan te planten fruitboom
- aan te planten boom

- aan te leggen groen
- weidegrond
- verharding
- schuur
- woning
- paardenbak

Landschappelijke versterking
Tempelweg/ Melksteeg

Project : Landschappelijke versterking Tempelweg/
Melksteeg
Deelnemernr : PA2018PELLE
Naam : Dhr. R. Pelleboer
Adres : Oostendorperstraatweg 29
PC, Plaats : Elburg

Opsteller Plan: E. Timmerman
Datum : januari 2018
Versie : def.

